

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАТЕГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти

Освітній рівень доктор філософії

Галузь знань 03 гуманітарні науки

Спеціальність 033 Філософія

Освітня програма Філософія

Тип дисципліни вибіркова

КИЇВ-2024

Розробник: Кудря І. Г., професор кафедри філософії та історії навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філософських наук, професор

Силабус схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол від 09 вересня 2024 року № 2

В.о. завідувача кафедри психології, філософії та суспільних наук _____

О. ДРОБОТ

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____

І. КУДРЯ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	СТРАТЕГІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВБ 3.
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	Рік навчання 2-й. Семестр 4-й
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити, 120 год., у т.ч.: лекцій – 16 год., семінарів – 16 год., самостійної роботи – 88 год.
Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
Інформація про консультації	1 год./тиждень за графіком консультацій
Мова викладання	Українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Кудря І. Г., професор кафедри філософії та історії навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, доктор філософських наук, професор
Контактна інформація викладача	kudria.ihor@tnu.edu.ua 066-433-55-38
Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з гуманітарних та філософських проблем науки, одержання нових наукових знань та їх використання для практичних цілей філософії.

Мета вивчення дисципліни	Забезпечення високої якості наукових досліджень і наукових розробок, систематичне накопичення і узагальнення наукових результатів, створення умов для реалізації творчих можливостей науковця. Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації.
Препозит	Логіка наукових досліджень Філософсько-світоглядні парадигми сучасності
Постпозит	
Формат проведення дисципліни	Лекції, семінари, бесіди і дискусії на семінарах, індивідуальні дослідження, перегляд і аналіз відеоматеріалів. Дистанційна форма: платформа Google Meet.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі третього рівня освіти при вивченні навчальної дисципліни.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК6. Здатність до розуміння сучасної наукової методології, здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка та впровадження дослідницьких проектів, star-up; методологічно і технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективно висвітлення і поширення знань, щодо наукових досліджень та інновацій.

ФК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

ФК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

ФК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати

міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
		л		сем.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні та методологічні засади стратегій наукових досліджень					
Структура стратегій наукових досліджень	20	2		2	16

Стратегічне прогнозування у здійсненні наукових досліджень	18	2		2	14
Розробка стратегії наукового дослідження	22	4		4	14
Разом за розділом 1	60	8		8	44
Розділ 2. Методи прийняття рішень у стратегіях наукового дослідження					
Реалізація стратегії. Ресурси стратегій наукового дослідження	24	4		4	16
Стратегічне управління інноваціями в наукових дослідженнях	18	2		2	14
Стратегічне мислення	18	2		2	14
Разом за розділом 2	60	8		8	44
Залік					
Усього годин	120	16		16	88

6. Індивідуальне завдання

ТЕМИ творчих робіт за розділами

Розділ 1

1. Структура стратегій наукових досліджень.
2. Стратегічне прогнозування у здійсненні наукових досліджень.
3. Стратегічний аналіз.
4. Розробка стратегії наукового дослідження.

Розділ 2

1. Ресурси стратегій наукового дослідження.
2. Стратегічне управління інноваціями в наукових дослідженнях.
3. Стратегічне мислення.

Орієнтований перелік питань для підсумкового контролю.

1. Структура стратегій наукових досліджень.
2. Стратегічне прогнозування у здійсненні наукових досліджень.
3. Стратегічний аналіз в науці.
4. Розробка стратегії наукового дослідження.
5. Ресурси стратегій наукового дослідження.
6. Стратегічне управління інноваціями в наукових дослідженнях.
7. Стратегічне мислення.
8. Суть, зміст і завдання стратегічного аналізу в науці.
9. Зміст та призначення стратегії наукового дослідження в сучасних умовах, її різновиди і характеристика.
10. Методи стратегічного аналізу в науці.
11. Стратегічний план наукового дослідження.
12. Класифікація стратегій наукового дослідження.
13. Основні фактори вибору стратегії наукового дослідження.
14. Вибір стратегій наукового дослідження в гуманітарних науках.
15. Аналіз здійснення поточної стратегії наукового дослідження.
16. Оцінювання обраної стратегії наукового дослідження.

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Технічне забезпечення дає можливість приєднання кожного здобувача до навчальної платформи Google Classroom, де розміщуються навчальні матеріали, здійснюється оцінювання навчальних досягнень. Режим дистанційного навчання дає можливість приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). Програмне забезпечення – стандартне для освітньої сфери.

8. Політика курсу

Якщо аспірант пропустив заняття з поважної причини, йому треба мати мінімальну кількість балів для допуску до екзамену – 30 балів. Отримати їх можна, підготувавши три доповіді за темами семінарських занять, два індивідуальних завдання та інші види робіт за власним вибором. Методи контролю виконаних завдань: співбесіда та захист індивідуального науково-дослідного завдання.

Відпрацювання пропущених семінарів передбачає письмову підготовку за планом семінарського заняття та співбесіду з викладачем.

9. Методи навчання

Лекція – інформативно-доказовий виклад навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення аспірантів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити аспірантів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови. При проведенні лекційних занять методи готових знань (коли аспіранти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з дослідницьким методом (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків). На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організовує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, і ті, хто навчається, здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її. Коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються такі методи:

– репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

– проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);

– частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);

– дослідницький: викладач ставить перед аспірантами проблему, і вони вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає пояснювальний метод, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації тощо) використовується інструктивно-практичний метод викладання, при якому викладач інструктує тих, хто навчається, не тільки словесними, але й наочними або практичними засобами.

Для виконання індивідуального завдання використовується спонукальний метод навчання, коли викладач разом із аспірантами формулюють проблемні питання і завдання, організовуючи самостійну діяльність тих, хто навчається. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання.

10. Система оцінювання та вимоги

Система вимог дотримання принципів академічної доброчесності, етики, дедлайну, відвідування занять, відпрацювань пропущених занять:

- вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі відкритим до конструктивної критики.

- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.

- самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.

- під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Оцінювання виконання індивідуальних завдань

Індивідуальна робота (доповідь, творча робота) має бути виконана студентом особисто на основі вивчення наукової літератури та/або філософських і культурологічних джерел. Текст індивідуальної роботи має бути забезпечений посиланнями на матеріали наукових публікацій чи документи з посиланнями на джерела. Дотримання всіх вимог дозволяє оцінити роботу до 10-20 балів. Невиконання умов підготовки роботи, відсутність посилань, але наявність певної самостійної роботи дає орієнтовно до 10 балів. Відсутність власної роботи, переписування чужих текстів – 0 балів.

Критерії оцінювання екзамену

«Відмінно», якщо здобувач твердо засвоїв програмний матеріал, продемонстрував глибоке та всебічне знання філософсько-наукових джерел, вміння послідовно, логічно та аргументовано викладати матеріал, розуміти філософські поняття, категорії; аналізувати події і явища, вміє робити порівняльну характеристику різних думок, філософських, культурологічних концепцій; відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, робити правильні й достатньо аргументовані висновки й узагальнення, правильно відповідає на додаткові запитання;

«Добре», якщо здобувач засвоїв програмний матеріал, вивчив основні джерела, вміє послідовно та логічно викладати матеріал, робить в основному правильні та аргументовані висновки й узагальнення, але разом з тим допускає окремі неточності, що свідчать про недостатньо глибоке засвоєння матеріалу;

«Задовільно», якщо в засвоєнні здобувачем програмного матеріалу виявленні суттєві прогалини, у відповідях на питання допущені помилки, неправильні формулювання, які ґрунтуються на недостатньому знанні культурологічних явищ, матеріал викладено недостатньо послідовно, логічно та аргументовано, відповіді на додаткові запитання невпевнені й неточні;

«Незадовільно», якщо здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, основного змісту джерел, відповідає на питання не послідовно, нелогічно,

без належної аргументації, припускається суттєвих помилок у висновках, при викладі явищ, фактів і подій, не дає відповідей на додаткові запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59		FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

7. Рекомендована література

Основна

1. Бабайлов В.К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАДУ, 2019. 148 с.
2. Власенко Л., Ладанюк А. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2018. 352 с.
3. Голуб В.А. Огляд концепцій формування і використання бібліотечних електронних ресурсів // НТІ. 2001. № 3. С. 55-58.
4. Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисенко В.О. Основи наукових досліджень. Київ: КНТЕУ, 2001. 186 с.

Допоміжна

5. Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів. Харків: Гриф, 2003. 335 с.
6. Конверський Анатолій. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.

7. Медвідь В., Данько Ю. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.

Електронні інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua/> Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.library.univ.kiev.ua/> Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України
<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Станфордського університету.
(Англійською мовою)